

УДК 351.84:353

Бражко О. В.

д. н. держ. упр., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування

Верительник С.М.

доктор філософії з ПУА, доцент кафедри публічного управління та адміністрування

Навчально-науковий інститут управління Маріупольського державного університету

ПРІОРИТЕТИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ УКРАЇНИ

Нагальність проблематики публічного управління у сфері соціального розвитку обґрунтовується показниками соціальних закликів, зумовлених проведенням військових дій на Україні, критично низьким рівнем життя громадян, проблемою бідності, недостатньою адаптованістю населення до специфіки сучасних соціально-економічних умов, наявність соціального сирітства, збільшення соціальної категорії внутрішньо переміщених осіб тощо.

Пріоритетними завданнями публічного управління у сфері соціального розвитку, у цей складний для країни час, є необхідність надання професійної соціальної підтримки вразливим категоріям населення: дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, багатодітним та малозабезпеченим сім'ям, які проживають у складних умовах і потребують сторонньої допомоги, внутрішньо переміщеним особам, учасникам бойових дій та ін. Суттєвого вдосконалення у сфері соціального розвитку потребує система організації соціальної роботи на місцевому рівні, що пов'язано зі специфікою модифікаційних процесів внаслідок реформування місцевого самоврядування, розвитку територіальних громад, децентралізації державного управління[1, с. 112].

Доцільно відзначити, що в період воєнного стану, гострий дефіцит фінансових ресурсів викликав необхідність підвищення ефективності публічного управління соціальним розвитком населення. Уповільнення спаду життя населення, що спричинене не належним рівнем їх доходів та низьким рівнем функціонування соціальної сфери, викликане жахливим сьогоденням, має бути одним із ключових напрямів сучасної соціальної політики на всіх рівнях публічного управління. Мається на увазі надання даним процесам впорядкування для того, щоб попередити вкрай небажаний розвиток подій на ринку праці, різке погіршення соціальної та політичної стабільності в суспільстві.

Взагалі, специфіка публічного управління соціального розвитку полягає в розширенні функцій громадян у подоланні життєвих проблем, налагодженні зв'язків із соціальними службами та іншими організаціями, які мають необхідні ресурси і надають відповідні соціальні послуги.

Але з початком російської військової агресії, звичний порядок нашого життя назавжди змінився. Тому, у цей непростий для нашої країни час, нагальною є потреба значного переосмислення особливостей публічного управління соціального розвитку, а відповідно, і постановки нових завдань та механізмів здійснення соціального захисту населення, що мають бути адекватними умовам

воєнного стану. Саме тому перевага публічного управління у сфері соціального розвитку та вдосконалення системи соціального захисту населення у період війни набуває неабиякого значення[2, с.176].

Аналіз нормативно-правової бази у сфері соціального розвитку свідчить, що в Україні законодавчо забезпечено її правовий статус, створено правові умови для відповідного регулювання системи соціального захисту, соціальної допомоги і соціальної підтримки населення. За суб'єктом ухвалення нормативно-правові документи, що регламентують публічне управління у сфері соціальної роботи в Україні, можна умовно розподілити на:

- регламентуючі, дорадчі документи світового співтовариства (конвенції, рекомендації, резолюції ООН, ВООЗ, ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ та ін.);

- внутрішньодержавні юридичні акти (Конституція України, закони, укази, розпорядження Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, накази, рішення колегій та інструкції Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України та ін.);

- документи суб'єктів України, які забезпечують реалізацію законів на своїй території;

- документи муніципальних утворень (міські й сільські райони, мікрорайони, трудові колективи).

- рішення, накази, розпорядження закладів та організацій[1, с. 110].

У той же час доцільно звернути увагу на недостатню системність і послідовність проведення та реалізації основних документів на практиці. Зокрема, важливим є посилення дієвості механізмів реалізації задекларованих прав і гарантій громадян, що потребує відповідного вдосконалення чинної нормативно-правової бази.

Доцільно відзначити, що одним із пріоритетних завдань управління соціальним розвитком є підвищення рівня доходів громадян і на цій основі зростання їх міри добробуту. Рівень життя показує реальний ступінь задоволення різноманітних соціально-економічних потреб населення за певний проміжок часу. Переважна більшість цих потреб є об'єктом управління соціальним розвитком. Високий рівень життя населення вимагає впровадження та дотримання відповідних соціальних стандартів, що є однією з головних завдань системи соціального захисту населення. Рівень життя є змінним показником і залежить від стану соціально-економічної ситуації у державі. Суттєвим фактором, що в сьогоднішніх умовах впливає на рівень життя українського населення, є політична й економічна ситуація, що склалася в країні. Рівень життя населення є, в першу чергу, показником результативності управління соціальним розвитком.

Одним із шляхів реалізації зазначеного завдання є забезпечення рівного доступу громадян до якісної освіти. Це по суті реакція на стратегічні вимоги освіти ХХІ століття з її орієнтацією не на державу, а на особу, на фундаментальні загальнолюдські цінності, на послідовну демократизацію всього освітянського процесу й усієї освітньо-педагогічної ідеології загалом.

Основними проблемами ефективного функціонування освітньої галузі соціальної сфери, на нашу думку є : значне зменшення кількості дітей, як наслідок демографічної кризи, що спостерігається впродовж незалежності України; високий рівень безробіття та недовіри до якості вітчизняної системи освіти роботодавців не охоче приймає на роботу випускників навчальних закладів;

гостре недофінансування освітньої сфери[3, с.164]. До усталених напрямів в розвитку системи освіти України доцільно віднести: впровадження нової парадигми освіти, формування громадянської свідомості здобувачів, диверсифікацію освіти, стандартизацію підходів до навчально-виховного процесу і управління, запровадження процедури вимірювання освіти, поширення інноваційної діяльності, прискорення інформатизації освіти.

Важливим напрямом удосконалення системи публічного управління у сфері соціальної роботи є співпраця органів державної влади з громадськими організаціями. В Україні лише починають впроваджуватися елементи соціального контракту, які успішно діють у багатьох країнах, де робота в громаді вважається пріоритетною діяльністю соціальних служб і соціальних працівників.

Ключовими напрямами модернізації публічного управління у сфері соціальної роботи, на яких необхідно акцентувати увагу, є: узгодження та координація дій різних суб'єктів (органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, громадського сектору); інтеграція зусиль, засобів та можливостей державних інституцій і неурядових організацій; розробка та впровадження дієвих механізмів між секторного партнерства щодо забезпечення соціальних гарантій і захисту прав соціально вразливих категорій громадян, створення умов для їх адаптації в соціальному середовищі; впровадження комплексної системи соціальної роботи; підвищення ефективності функціонування соціальних служб; забезпечення належного професійного рівня фахівців соціальної роботи; оптимізація системи соціальних послуг на рівні територіальної громади; впровадження інноваційних соціальних технологій; використання альтернативних джерел надання та фінансування соціальних послуг та ін.

Таким чином, проходимо до висновку, що пріоритетність публічного управління соціальним розвитком полягає у безперервному відновленні й підтриманні фізичних сил і розумових здібностей людини та окремих соціально-економічних груп населення. Переважні напрями управління соціальним розвитком повинні формуватись виходячи із загального стану функціонування соціальної сфери, визначеного на основі певних критеріїв, а саме охорони здоров'я, якості життя та освіти громадян. Тобто на даному етапі пріоритетними напрямами публічного управління соціальним розвитком повинні стати наступні: ліквідація негативних тенденцій функціонування галузі охорони здоров'я; зростання номінальних та реальних доходів населення; забезпечення прогресивного розвитку системи освіти.

Література:

1. Колосовська І. Удосконалення публічного управління у сфері соціальної роботи на регіональному рівні. Вісник Львівського регіонального інституту державного управління. Серія «Державне управління та місцеве самоврядування». 2018, вип. 4(39) С. 110 - 112.

2. Бражко О.В. Розвиток соціальної сфери в умовах воєнного стану. *Збірник матеріалів X Міжнародної науково-практичної конференції: Сучасний розвиток державотворення та правотворення в Україні: проблеми теорії та практики:* тези доп., 23 червня 2022 р. МДУ. Київ, 2022. С. 176.

3. Коцур А.С. Управління соціальним розвитком України: проблеми та перспективи. Вісник Тернопільського національного економічного університету.

УДК 342.7:314.746:477

Тарасенко Д.Л.

д.е.н., професор,
професор кафедри публічного
управління та адміністрування

Сухова К.К.

аспірант,
Навчально-науковий інститут управління
Маріупольського державного університету

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ

В умовах глобальної інтенсифікації міграційних процесів та активної участі в них населення України, зростає необхідність ефективного державного регулювання в зазначеній сфері, яке є передумовою використання позитивного потенціалу міграції з метою розвитку, мінімізації її негативних наслідків, забезпечення прав і свобод мігрантів та усього населення. Внаслідок того, що Україна одночасно є державою походження, призначення та транзиту мігрантів, територією різнохарактерних, різноспрямованих та різномасштабних міграційних потоків, забезпечення державного регулювання у сфері міграції є складним завданням, розв'язання якого потребує комплексного, системного підходу, належного фінансування, кадрового та наукового забезпечення. [1]

Повномасштабний збройний напад РФ на Україну позначився і на системі державного управління міграційними процесами. Негативні тенденції проявляються в скороченні чисельності працездатного населення, диференціації рівня життя і економічного розвитку між країнами, окремими регіонами всередині країни, нерівні можливості в забезпеченні ефективної зайнятості, визначили проведення заходів, спрямованих на реформування міграційної сфери.

Ще в мирні часи Україна вважалася країною підвищеного міграційного ризику, пов'язаного з виїзною міграцією громадян України, втім реальні ризики були переважно не в площині високого міграційного потенціалу країни, а в низькій готовності держави сформулювати та втілити цілісну, сучасну, інституційно та нормативно забезпечену міграційну політику.

Українська міграційна політика завжди мала фрагментарний характер: ряд суттєвих елементів міграційної політики або не розвинені, або взагалі відсутні в практиці. Міграційна політика недостатньо відображала регіональний контекст і не використовувала у достатній мірі можливості співпраці із зарубіжними партнерами, насамперед з ЄС, з метою підвищення стандартів міграційної політики загалом та запозичення сучасних технологій. А саме міграційна політика є сукупністю цілей та засобів, за допомогою яких, перш за все, держава здійснює регулювання міграційних процесів. Це знайшло відображення у зростанні відтоку висококваліфікованого населення в країни ближнього і далекого зарубіжжя, появі некваліфікованої робочої сили в промислово розвинутих регіонах країни.